

Kedves Olvasó!

Nagy örömünkre szolgál, hogy a meghirdetést követően azonnal sikerült elindítanunk a régóta tervezett Tapasztalat-rovatunkat. Több iskolának és tanárnak személyesen is elküldtük felkérésünket az egyéni tapasztalatközvetítésre, közülük a Katedra folyóirat matematikaversenyének koordinátora, Horváth Géza reagált elsőként a kezdeményezésre. Olvassák sok szeretettel a tanár úr pedagógiájának esszenciáját.

Horváth Géza

A kórusnevelés jövője

Folyóiratunk matematikaverseny-rovatának vezetőjeként joggal várná el tőlem a pedagógus-közvélemény, hogy a matematika tanításáról osszom meg másokkal tapasztalataimat. „Friss” nyugdíjasként most mégis úgy érzem, hogy másról kell szólnom: a gyermekkórusok mai helyzetéről, lehetséges jövőbeli fejlődéséről vagy visszafejlődéséről.

Kezdő pedagógus voltam, amikor a zselízi gimnázium igazgatójának, Gerő Jánosnak a parancssal felérő biztatására a gimnázium kórusának karnagya lettem. Rockzenész voltam, a kórusvezetésről semmiféle fogalmam nem volt; nagy bátorság volt a részemről, hogy rövid gondolkodási idő után igent mondtam. Akkoriban tagja volt a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkarának a gimnázium egyik tudós tanára, Urbán György. Az ő ötlete volt, hogy lépjek be a Tanítókórusba. Nem

bántam meg. Nem csupán az igazán nagyoktól: Janda Ivántól és Vass Lajostól tanulhattam, leshettem el ott a kórusvezetés apró fortélyait, hanem azoktól az énekestársaimtól is, akik otthon kórust (kórusokat) vezettek. Mivel néhány évvel ezután a hatalom eltávolított a tanügyből, és a zselízi művelődési otthonban „szolgáltam le” három évet, a gimnázium kórusa fokozatosan elsorvadt, és mindannyiunk bánatára meg is szűnt. Közben megalapítottam a Csemadok vegyeskarát (amely ma a Franz Schubert Vegyeskar névre hallgat), és a katedra mögé visszakerülve: mint a zselízi alapiskola matematika-földrajz szakos tanára létrehoztam az iskola gyermekkarát. Szerencsére kórusalapítási vágyam találkozott az akkori igazgató, Nyustyin Ferenc akaratával is. Egyetlen föltételként azt kértem az iskola igazgatóságától, hogy a karének-órákkal egy időben a felső tagozaton ne legyen más óra,

de még szakkör se. Ez a kikötés nem az én fejemből pattant ki: visszaemlékeztem azokra a percekre, amikor Gerő János elmagyarázta nekem, hogy a leánykórus csak akkor tud eredményesen fejlődni, ha minden osztályból a legjobb hangú lányok kötelezően (!) ott lesznek a próbákon. Mivel én nem voltam a gimnázium tanára, a részvételt személyesen ellenőrizte.

Minden bizonnyal hosszúnak tűnhet ez a bevezető, de írásommal nem a zselízi Franz Schubert Gyermekek fejlődésére vagy a sikereire szeretném az Olvasó figyelmét irányítani, hanem arra, hogy miért (lenne) fontos minden nagyobb iskolában énekkart létesíteni/fenntartani, és hogy ezért mit tehet az iskolavezetés.

Matematikatanárként örülnöm kellene annak, hogy a matematikát a nyelvtanításhoz és az informatikaoktatáshoz hasonlóan fontos tantárgynak tartják, a zenei nevelést, a képzőművészeti nevelést, a testnevelést stb. pedig kevésbé fontosnak. Az én szememben azonban nincsenek fontos és kevésbé fontos tantárgyak. Sajnos azt kell látnom, hogy oktatáspolitikánk nem így gondolkodik. A karéneket már tantárgynak sem tekinti. Ha egy iskola úgy gondolja, hogy létrehoz egy énekkart, akkor azt csak szakköri tevékenység keretében teheti meg. Írásom szűk keretei nem engedik meg, hogy hosszasan érveljek a karének személyiségfejlesztő elhivatottsága mellett. Nehéz meggyőzni azokat a közös éneklés szépségeiről, akik ezt még nem próbálták. Egy szólamban énekelni is nagyon szép dolog, de ha (sok-sok kitartó munka eredményeként) megszólal a kristálytisza harmónia, az az énekesnek semmivel nem pótolható élményt szerez. Minden gyermekkórus karnagya ismeri a jelenséget: az ötödikesként a kórusba fölvevett (vagy a kórusba kényszerített) kis énekesek legszívesebben megszöknének a próbákról; hetedikesként már kezdik élvezni a maguk által megteremtett harmóniákat, a kilencedikesek pedig sírva búcsúznak a záróhangversenyen, mert tudják, hogy ebben a csodában többé nem lehet részük.

A kórushangzás fejlesztése minden kórusban csak úgy képzelhető el, ha az énekesek egyetlen próbát sem hagynak ki. Az iskolában, ahol sokszor 10-15 osztály legjobb énekeséből áll össze az énekkar, az óra-

rendben a próbaidőben nem lehet semmiféle egyéb foglalkozás. Még nem kötelező sem. Mert ha a kóruspróba idején a többieknek – mondjuk – moderntánc-szakkörük van, akkor elvehetjük a karénekléstől azoknak a kedvét, akik táncolni is szeretnének. Ha ezt az iskola vezetése megérti, akkor az sem olyan nagy gond, hogy a karének ma már nem tanóra, hanem „csak” szakkör. Annyit kell csak tenni, hogy a kóruspróba időpontjában az órarend üres maradjon.

Az utóbbi évtizedben számos tehetséges, buzgó fiatal szerzett karvezetői képesítést, és rajtuk kívül is vannak még jó páran, akik szívesen vezetnének kórust. Sajnos ha kezdő pedagógusként olyan iskolában kezdenek tanítani, ahol nem volt hagyománya a karéneklésnek, számolniuk kell azzal, hogy a tantestület és az iskolavezetés nem fogja egyértelmű megértéssel (és egyértelmű fogadással) a kórusalapítási szándékukat. Hiszen az ilyen „kórustalan” iskolákban már minden délutáni időpontot telezsúfoltak mindenféle „sokkal fontosabb” időtöltéssel. A kilencedikesek magyarnyelv-, szlováknyelv- és matematikatanárai pedig egyenesen kikérnék maguknak, hogy a tanulókat kiközöktessék az országos tesztesre (az ún. monitorra) való felkészítés felszentelt tevékenységéből.

Harminc éve vezeték gyermekkart. Elmondhatom, hogy azok a tanulók, akiknek a személyiségét öt éven át formálta a közös éneklés (gyötrelmes gyakorlásoktól sem mentes) szépsége, azok az élet más területein is megállják a helyüket. Ugyanez elmondható a jól működő iskolai táncsoprotokról és más (közös tevékenységet igénylő) tevékenységekről is. Ha megtehetném, minden magyar tannyelvű alapiskola igazgatójának megüzenném, hogy érezzék magukat szerencsésnek, ha módjukban áll fölvenni egy olyan pedagógust, aki hajlandó kórusalapítással, kórusfejlesztéssel foglalkozni, és hordozzák a tenyerükön ezeket a „megszállottakat”, mert az a kincs, amit ezért cserében kapnak, semmivel sem pótolható.

Képességfejlesztés a DIFER alapján

Bereznai Malvina

Napjainkban egyre több szó esik az iskolai követelményekről. Gyakran változnak az elvárások az iskolával, a tanulóval, az elsajátított ismeretekkel szemben. Teljesítményközpontú és normaorientáltság jellemzi az iskoláinkat, míg az alapkészségek elsajátításában súlyos gondok vannak.

Az alapkészségek elsajátítása több évet vesz igénybe, a fejlesztéshez, továbbfejlesztéshez a pontos helyzetfeltárára és nyomon követésre lenne szükség. Szükség lenne egy eszközre, mellyel kimutatható, hogy az egyes gyerekek önmagukhoz képest hol tartanak a fejlődésben.

Nagy József egyetemi tanár és munkatársai a Szegedi Tudományegyetem Pedagógiai karán kidolgoztak egy tesztrendszert, amely DIFER-diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer néven lett ismert. Ez a 4-8 éves gyerekek számára komplex mérési rendszer, amely alkalmas a diagnosztizálásra, követésre és ezáltal a differenciált fejlesztés megalapozására.

Ennek a fejlődésvizsgáló rendszernek a szlovákiai honosítását tűzte ki célul a Comenius Pedagógiai Intézet. Az intézmény munkatársai évek óta méréseket folytatnak és segítik a gyerekek fejlődését. Jónéhány iskola – mint pl. a dunaszerdahelyi Kodály Zoltán Alapiskola és a Vámbéry Ármin Alapiskola, a gyallai Feszty Árpád Óvoda és Alapiskola, a diósfürgepatonyi Móricz Zsigmond Alapiskola és Óvoda – minden évben részt vesz a szűrésben.

A DIFER-diagnosztika hét elemi alapkészség fejlesztését segíti. Mind-egyikük a személyiségfejlődés, az iskolai tanulás szempontjából kritikus jelentőségű előfeltételnek tekinthető. Ezek a következők:

- Az íráskészség elsajátításának előfeltétele, kritikus elemi készsége az úgynevezett **írásmozgáskoordináció**.
- Az olvasás- és írástanulás megkezdéséhez elengedhetetlen a beszédhanghallás.
- A nyelvi közölt információk vételének egyik meghatározó tényezője a relációszőkincs fejlettsége.
- A matematikatanulás előfeltétele az elemi számolási készség fejlettsége.
- A tudásszerzés, a tanulás, a gondolkodás kritikus feltétele többek között a tapasztalati következtetésnek és a tapasztalati összefüggések megértésének a fejlettsége.
- Az eredményes iskolai beilleszkedés, tanulás további döntő kritériuma a társas kapcsolatok kezelésének fejlettsége (kortársakkal, felnőttekkel), az ún. szocialitás.

A Comenius Intézet a készségmérő tesztek mellett kidolgozta a gyerekek egyéni fejlődésének dokumentálását lehetővé tevő *Fejlődési mutató* diagramokat. Ebben folyamatosan lehet vezetni a gyerekek elvégzett mérések eredményeit. Ez a diagram a „tulajdonos” gyerek készségfejlettségét jellemző diagnosztikus térkép. A méréseket évente, esetleg félévente célszerű elvégezni. A méréseket és az ezekre alapozódó fejlesztést mindaddig érdemes végezni, amíg a készségek optimális elsajátítása nem történik meg, amit a tesztek kérdéseinek helyes megválaszolása jelez. A fejlesztés szempontjából hasznos lehet, ha a szülő is betekint a diagramokba, nyomon követi, ideális esetben segíti a gyerek fejlődését. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a szülők jelentős részét érdekli a mérések eredménye, és támogatják, hasznosnak ítélik a méréseket és a fejlesztőmunkát.